

vat el cat. i cast. *single* [Lab. 1840] «qualsevol cap que treballa senzill» i *singló* «quaderna que té la figura d'una y grega».¹

DERIV : +*Senglat* (?). En un doc. ross. en baix ll., de l'any 959 (colle. Moreau), s'indica la situació «stagnis *senglati*» parlant del poble de Bages, on hi havia hagut un estany i indrets estanyats: sembla que vol dir 'en els diferents estanyes', 'en *sengles* estanyes', com si hagués existit un derivat adjectiu *senglat*, *-ada*, *-ats*: convidria, però, assegurar millor la lectura per més que sigui copiat acuradament, en una col·lecció perfectament llegida i compulsada amb la firma dels millors cartistes (en un hapax, resta sempre dubte que no sigui error per *singlaris* o *sing(u)latim*).

Senglar m., originàriament *porc senglar*, de PORCUS SINGŪLĀRIS, 'porc que va sol, porc salvatge'. Ja apareix substantivat en Lull: «aquell príncep anava un dia a la cassa, e encalsava un *senglar* ---» (*Merav*, NC I, 106); i, en el *Llibre de les Bèsties*, el Lleó Rei: «al Aurifany, e al *Senglar*, e al Boc, e al Mol-tó ---» (*Merav* II, 95.4; encara que tot seguit es llegeixi *seglar*, 95 10, 96 9, fou només per oblit o dilució de la sigle de ē i era també *senglar*); «con Blanquer-na --- anava per lo boscatge, él vehia leons, lops, orses, *senglars*, serps, e moltes d'altres males bèsties, e --- avia temor; mas sperança, fortitudo --- enfortien son coratge ---» (*Blanq* I, 215.22); ja els caçaven, com avui, en el Montnegre, la gent del Maresme i la Selva, de manera que figura en el Cartoral de Roca-rossa, princ. S. XIII, esmentant junt amb els *quarterios de senglar* els quarters de cabirol, que lliuraven els pagesos de servitud als monjos del poderós Convent (veg II, 372a9); «caça de *senglar*», «un *senglar* molt brau ---», OPou (*TbPu*, 57, 58).

Però fou primer, en forma completa *porc senglar*: ja esmentat, un segle abans que en el Montnegre, en les aspres afraus, llavors més emboscades, des de Sant Pere de Roda fins entorn del Pení: l'any 1116 el comte Hug d'Empúries cedia l'abadia de St. Pere els mals usos de «omnes *porcos* quos vulgo *singulares* vocant, a capite Portum Crucis» ('des del Cap i Port de Creus'): doc. de la colle. Moreau (vol. XLVIII, també relatiu a Cadaqués), i ja llegit i imprès per Molinier (en les proves de la *Histoire de Languedoc* v, 855) Trobem *porc senglar* en la *Crònica* del Cerimoniós (ed Bof., 119) i en el *Curial e Güelfa* (ed Rubió, 250); «exceptat carn de *porch senglar*», doc ross. de 1408 (*InuLC*); «*porc senglar*: aper», com a designació bàsica, en OPou (*TbPu*, 55)²

Així resta fins avui, si bé, localment o familiarment, amb lleus variants fonètiques; en ús quasi pertot, per més que en general s'usi *porc fer* (*por(k)fé*) a les altes comarques de les Nogueres i veïnes (Tor i Cardós no reconeixen altra denominació, si bé a Àreu admeten o prefereixen *sanglás* pl, 1932-34) Molt estesa, sobretot pel Nord, la pronúncia *singlá*, i en un pla vulgar, el plural terminat *-ans*

Variants que no han restat sense penetració àdhuc literària: «entre *singlars* y óssos» escrivia Verdaguier en l'esborrall vigatà, de 1867, de l'*Atl* (I, 45a, vers

canviat en la versió definitiva: «Pyrene, lluny dels homes, vivia allí dels óssos / y llops en lo feréstec, rellent, amagatall»); Coromines, que en *La Vida Austera* (I, iv, p. 62) havia escrit primer «ella --- caçava --- fins els *porcs cenglans*» ho va rectificar en *porcs cinglans* en el segon autògraf, i s'imprimí en les primeres edicions *porcs singlar*; en obres posteriors ja autografià *senglar*: «dretes les orelles i eriçada la crinera --- un noi --- de deu o dotze anys --- va arribar davant del *senglar* --- li muntà a cavall, ensorrant-li --- la fulla del coltell --- Tomàs infant --- damunt del *senglar*, fou per una terrible vanitat ---» (*Silèn*, § 5, O. C., 31). I tan estès en els escriptors dels altres dominis dialectals: *El Singlar*, lírica teatral de JSebPons (1923); un *singlá* JLuís Pallarès (*Pastors i Tempestes*, p. 5); *porc singlar*, en una comèdia de BFerrà (*IdOr*, vol. I, 162).

Es, en efecte, la forma ross. i en general del NE: *singlá* anoto a Talteüll (1960); a l'ampit del Canigó «per la *Collada dels Porcs* hi passen els *singlás*» Estoer; *porc singlá* Formiguera de Capcir (1960); i per l'altre vessant: un *singlá* St. Pau de Segúries (1935), *el singlar* Prats de Molló, «les cama-roges se les mengen els *singlans*» Er (1959); tanmateix: *als porcs singlar* Vilallonga de Ter (1935); «ací en diem *el singlar*, o bé *el porc* i prou!» al peu del Cadí (Tuixén, 1964). El DFgra (p. 628a) declara antiquada a Mall. la forma *senglar* d'Àsisià en lloc de «porc singlar».

No sé què era la *pedra de singlar*, car es tracta de naus: «dues talles grosses, ab dues poliges --- dos timons de caixa de galera --- divuyt puntals, de pi, e una sort de tachs e una *pedra de singlar*», inv. de les Drassanes de 1489 (ed. Molinél del *Consolat*, p. 369); car no sols fr. *cingler* no lliga gaire amb *pedra* ni en general amb el context, essent «frapper avec qqch. de souple, frapper avec force, forger», *cingleur* «machine à compresser le fer»; ni tampoc gaire amb *cingler* «naviguer», més que més si considerem que aquesta forma és alteració secundària —estrictament langue d'oïl— de *sigler*, esc. *sigla*=angl. *to sail*; i que es mantingué en la figura *sigler* des del S. XI fins a fi del S. XIV.

El nom del porc salvatge *senglar* és comú a tots els dominis dialectals («*senglar*: jabali, puerco», CRos, *Dicc Val.*, 1764, p. 211) i és l'únic acceptable en la nostra llengua comuna (escrueixim-nos dels qui diuen *habali*; i desaconsellem als valencians fins llur *gavali*, amb més indulgència per als qui se sentin una mica moriscos); i ens és comú amb tota Itàlia i França: *cinghiale*, *sangliér*, oc. *senglar*, *singlar*; antiquíssim ja en aqueixes terres, car ja ho deien en els Alts Pirineus de Bigorra en el S. XI, encara que ho disfressessin de llatí: «si quis *porcum singlarum*, sive cervum, venando ceperit, quartam sive spadlarem Sancto Savino persolvat» (Cartulari de Saint Savin, p. 14): ah aquests frases —*consolemus palatum nostrum*...— com els agradaven aquests «civets», que se'n feien donar quarters com els de Roca-Rossa Altrament serà bo que recordant-se del *Livre du Roi Modus et de la Reine Ratto*, qui vulgui saber-ne més de la vella ciència francesa i nobiliària, dels «vieux temps» consulti G.